

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תערב

ערב שבת-קודש
פרשת שלח
כ"ב בסיוון ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

המעיינות והיהדות חוצה והתוועדויות חסידיות.
ובלשונו: "כבר נקבע על-ידי רבים מישראל ליום
התוועדות וקבלת החלטות טובות"²⁰ בכל הפעולות
דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, וכבר
ראו התוצאות מהתוועדויות אלה במעשה בפועל
במשך יותר משלוש שני חזקה"²¹.

(בסוף שלושת הימים) היתה ההצלה בפועל מאומות העולם.
ומקשר זאת עם הצלתו ביום זה, שהביאה תנופה חדשה - ע"י
העמידה בתוקף עם התורה - בהעבודה ד'כיבוש הארץ' ("עשה
כאן ארץ ישראל") דחצי כדור התחנות, עד שמתבררים לא רק
הניצוצי קדושה שבנכסיהם, אלא גם האומות עצמן, ש"הלכו
וברחו" למקומם האמיתי, עיי"ש.

(20) "להתחזק ולהוסיף... ובאופן של התעסקות בכל כוחו [=כח
סיון], ועוד יותר מכפי כוחו" - סה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 546.
(21) ספר-השיחות תשמ"ט ח"ב עמ' 545.

ביום זה החלה תנופה חדשה בהפצת היהדות
והמעיינות, בייסוד שלושת המוסדות המרכזיים:
'מחנה ישראל', 'קה"ת' ו'מרכז לענייני חינוך',
שנמסרו על-ידי מייסדם, כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ
נ"ע, לניהול חתנו, כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו,
כ"ישוב ראש ועד הפועל" של כל אחד מהם¹⁸.
נקבע על-ידי כ"ק רבינו ביום סגולה¹⁹, להפצת

ח"א פרק טו.

(18) ראה שם ח"ב, פרקים יז"ח.

(19) בלקוטי-שיחות כרך לג עמ' 274 מביא ממגילת תענית פ"ג,
שבכ"ה בסיוון ערערו אומות העולם על בעלות ארץ-ישראל,
והשיב להם גביה בן פסיסא "תשובה ניצחת", וביקשו "תנו
לנו זמן שלושה ימים" וכאשר "הלכו ולא מצאו תשובה, מייד
הניחו בתייהם כשהיו מלאים, שדויתיהם כשהן זרועות, כרמיהם
כשהן נטועות, הלכו וברחו להם... ועשו אותו היום יום-טוב"
וכיוון שהוויכוח התנהל בכ"ה סיוון, נמצא שביום כ"ח סיוון

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב בסיון ה'תשס"ז – כ"ט בסיון ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב בסיון	הלכות טוען ונטען פרק ד-ו.	הלי שחיטה פרק ז.	מ"ע רמו.
ש"ק	כ"ג בסיון	פרק ז-ט.	פרק ח.	מ"ע רמו.
א'	כ"ד בסיון	פרק י-יב.	פרק ט.	מ"ע רמו.
ב'	כ"ה בסיון	פרק יג-טו.	פרק י.	מ"ע רמו.
ג'	כ"ו בסיון	פרק טז. הלכות נחלות... בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא	מ"ע רמו. רמח.
ד'	כ"ז בסיון	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע רמח.
ה'	כ"ח בסיון	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע רמח.
ו'	כ"ט בסיון	פרק ט-יא.	פרק יד.	מ"ע רמח.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', כ"ב בסיון	2:58	4:08	4:35	5:38	9:05	12:40	1:15	7:44.6	8.12
ש"ק, כ"ג בסיון	2:58	4:07	4:35	5:38	9:05	12:40	1:15	7:45.1	8.13
א', כ"ד בסיון	2:58	4:07	4:34	5:38	9:05	12:40	1:15	7:45.6	8.13
ב', כ"ה בסיון	2:57	4:07	4:34	5:38	9:05	12:40	1:16	7:46.0	8.14
ג', כ"ו בסיון	2:57	4:07	4:34	5:38	9:05	12:40	1:16	7:46.5	8.14
ד', כ"ז בסיון	2:57	4:06	4:34	5:38	9:05	12:41	1:16	7:46.9	8.15
ה', כ"ח בסיון	2:56	4:06	4:34	5:38	9:05	12:41	1:16	7:47.3	8.15
ו', כ"ט בסיון	2:56	4:06	4:34	5:38	9:06	12:41	1:16	7:47.6	8.15

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.

** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.

*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שלח	7:08	8:26	7:23	8:29	7:16	8:30	7:24	8:27
קורח	7:11	8:29	7:26	8:32	7:19	8:33	7:27	8:30

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

נ"ע זצוקלה"ה זי"ע נוטים פניהם אל הש"ץ.⁷

המולד: יום שישי אחה"צ, בשעה 2:13 ו-15 הלקים.

מברכים החודש: "ראש-חודש תמוז ביום השבת-קודש, ולמחרתו⁸ ביום הראשון הבא⁹ עלינו לטובה".

אין אומרים 'אב הרחמים'.

התועדות בכית-הכנסת. "רובא דרובא, הנה בכל התועדות הרי ראשי המברכים תובעים מאת המסובים: שייטיבו הנהגותיהם ודרכיהם; שיקבעו עיתים ללמוד דא"ח, ושיישמרו הקביעות; ואשר הלימוד יהיה על מנת לעשות¹⁰ ולקיים.

7 שם. בכף החיים סי' קצו ס"ק טו כתב כן בשם היפה ללב סי' קכח "כדי לקבל אור העליון הנמשך בעת ברכה זו" (כשם שברכת כהנים עצמה היא פנים כנגד פנים דווקא), והביא זאת ממורה"ר דוד [כצ"ל] עראמה, שכתב כן בביאורו על הרמב"ם [נדפס לראשונה בקושטא, ש"ה] סוף פט"ו מהל' תפלה.

ולעגיר מדברי הזהר חדש הנ"ל אודות הש"ץ "כיוון דש"ץ סיים צלותיה ואתא לברכא ברכתא דכהני... ומבאר איך צריך הוא להפנות את פניו אז, שכוונתו בפשטות למצב שאין כהנים והש"ץ מברך במקום [כי ע"פ פנימיות, כמ"ש בכף החיים שם, הש"ץ אינו "כקורא בתורה" בלבד כדברי הטור שם. ואף ע"פ נגלה כתב המאירי (סוטה מ"א, ע"י ציון 218, הובא בכף החיים סי' קכח ס"ק צא), שנהגו ברוב המקומות לעמוד גם כשאומר זאת הש"ץ לבדו "שהרי במקום נשיאת כפיים היא" וכן דעת רב האי גאון שפסק לענות אז אמר כנ"ל, וכן מוכח מתשובת הרמ"ז מכת"י שהובאה במילואים לס' יצוצי זהר שם, שמוכר שהש"ץ מתחנן "וא"א ברכנו" - שעיקרו נתקן כשאר כהנים מברכים, וכן מוכח ממה שהביא זאת המ"א (שם ס"ק ג) על אמירת אר"א כשאר שם כהנים. ומש"כ בשו"ע הזהר (שם, באבן יקרה ס"ק ג) דמירי כשיש שם כהנים, צ"ע.

ולענין מנהגו, בשיחת ש"פ מקץ תשכ"ז (שיחות-קודש תשכ"ז ח"א עמ' 243) היתה תוכחה של הרבי לשפיץ חב"ד' שהנהגתם היא באופן ש"לא שערס אבותינו", ובפרט בענין שאמרו חז"ל "אסור להסתכל בפני נשיא", ובין השאר הזכיר מה שמביטים עליו כל משך זמן התפילה, עד כדי כך שגם כשמגביהים את ספר-התורה אין מביטים עליו, וכשהש"ץ אומר ברכת כהנים אין מסתכלים עליו, ואף אין טורחים להסתכל בסידור בשעה שמתפללים, אלא מביטים כל הזמן עליו... עיי"ש. וראה בארוכה בענין זה ב'ילוח השבוע' גיליון תקס"ט.

8) תיבה זו 'ולמחרתו' נאמרת רק במצב זה, כדי לשלול את יום א' שלמחרת שבת הוא (שבת מברכים) - בשם הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמאן ז"ל.

9) ולא "הבאים" כיוון שהכוונה לראש-חודש, ולא לימים בהם הוא חל.

10) כ"ה בא"ק זו, נסמנה להלן בהערה 13 (בהיום יום' נדפס:

והנה כללות עניין ואופן התוכחה | בעניינים אישיים | מבואר היטב (במאמר) דיבור-המתחיל:

"אם¹¹ רוח המושל¹², אשר ראוי לכל אחד ואחד מאנ"ש ללומדו אליבא דנפשיה¹³. "אמנם הוכחה זו בעת ההתועדות היא רק על דברים ועניינים שאין בהם משום הלכנת-פנים ולא כלום, כמו שהיה מאז ומקדם, שאיש את רעהו הוכיחו באהבה ובחיבה גדולה¹⁴.

"אם לדעתי ישמעו - יסדרו ההתועדות דשבת מברכים באופן כזה שיבוא האור מהתועדות זו גם בביתם של כל אחד ואחד מהמתועדים, והתחלת ההבאה תהיה דווקא ביום השבת עצמו... לסדרה [=את ההתועדות] באופן כזה - שיוכלו לסעוד סעודת שבת בביתם, ולספר גם בבית על-דבר שבת מברכים בכלל, ועל-דבר שבת מברכים מיוחד זה בפרט¹⁵.

פרקי אבות - פרק ג', 16.

יום חמישי,

כ"ח בסיון

יום הצלת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ורעייתו הרבנית ע"ה מעמק הבכא האירופי, בהגיעם לשלום לארה"ב (תש"א)¹⁷.

"ללמוד".

11) כ"ה בפסוק (קוהלת יד), במאמר, ובא"ק (בהיום יום': "ואם").

12) נדפס בשעתו ב'קונטרס למד' (ספר המאמרים - קונטרסים ח"ב עמ' 716), ולאחרונה בספר-המאמרים תרפ"ד עמ' רטו. במאמר זה מדובר אודות מה שדולי הדור מוצאים בעצמם, בדקות דקות, את חטא דורם, ועל-ידיה מוכיחים את הדור, עיי"ש ובמכתב הנדפס לפני המאמר.

13) אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י צ' ח"ג עמ' רצב. 'היום יום', כד תשרי.

14) אג"ק הנ"ל ח"ד עמ' יד, 'היום יום' שם.

15) אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו כר"י עמ' ג.

16) הפסוקים דלהלן בפרק זה אינם שלמים, ולפי הוראת הרבי אין לאומרם עם שם ה' כמות-שהוא: פ"ג סוף משנה ג': "ויזכר אלי". משנה ו': "אלוקים יצב"; "בקרוב אלוקים ישפטו"; "אז נדברו". משנה י"ד: "כי בצלם"; "בנים אתם". (ראה 'התקשרות' גיליונות: רעה, תטו, תקכ"ב, תרס"ט).

במשנה ט"ו צ"ל "ומצודה פרושה" בש' שמאלית.

17) קונטרס כ"ח סיון תנש"א. פרשת הדברים בספר 'ימי מלך'

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת שלח

כ"ג בסיוון

השכם בבוקר - אמירת תהילים בציבור¹. אחרי אמירת כל התהילים יאמרו קדיש יתום. ואם יש חיוב - יארציט או אבל (רח"ל) - אומרים קדיש יתום אחרי כל ספר². אחר-כך לומדים במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך תפילה³.

1) כך היתה עיקר התקנה דשבת מברכים (אג"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ג עמ' תל, וכן מוכח מדבריו שם עמ' תקע"ח), כמו לגבי תקנת אמירת תהילים בכל יום, כידוע הפתק שנמצא על שולחנו של אדמו"ר מהר"י"צ לאחר מאסרו (אג"ק שלו ח"א עמ' תקצ"ט), אע"פ שגם היחיד חייב בה (כאמור באג"ק שלו ח"ב עמ' תקכ"ב. וראה שם בהמשך עמ' תקכ"ד: "לגודל העניין של אמירת תהילים בציבור").

אגב, כך נדפס גם בכותרת "תקנת אמירת תהילים בציבור" הנדפסת לראשונה בסידור 'תורה אור' תש"א ואילך, אחרי 'יקום פורקן' ו'מי שברך', ולאחר-מכן בראש ספרי התהילים 'אוהל יוסף יצחק' (וכן בהקדמה של הוצאת קה"ת שם). במהדורת ס' תהילים עם פירוש הצמח-צדק בשנת תשי"ג, חסרה תיבת 'בציבור', אבל ישנה (מסתמא - ע"פ הוראת הרבי) בתהילים שבסידורי 'תהילות ה'" (תח"י משנת תשי"ז ואילך, ואולי עוד לפני כן).

2) הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ ב"תקנת אמירת תהילים בציבור" הנ"ל.

והוסיף על כך הרבי: "נראה לי, שבמקרה שאומרים קדיש בין ספר לספר - יאמרו מקודם יהיה רצון' שאחרי הספר (על-כ"ל פנים יאמרו - זה האומר קדיש), שעניינו סיום אמירת מזמורים, שלכן אומר קדיש אחריה. ואחר-כך, כשמחיל ספר שלאחריו - הוא מעין דבר חדש. ועל-דרך ברכת-המוון כשמחלקין סעודה לשניים (ראה שו"ע רבינו סי' רצ"א סוף ס"ג)" - אג"ק של הרבי כרך י' עמ' דש ובסוף התהילים הנ"ל עמ' 223, ס' המנהגים עמ' 30 ועמ' 55.

3) הוראת כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ - אג"ק ח"ד עמ' תכג, קובץ מכתבים שבסוף ס' תהילים 'אהל יוסף יצחק' עמ' 192, לוח

ברכת כוהנים של הש"ץ⁴

הטיית והרכנת הראש - של הש"ץ - בעת אמירתו ברכת כוהנים⁵:

יברכך (הרכנה לימין שלו) ה' (בזקיפה. לימין) וישמרך (הרכנה ובאמצע). יאר (הרכנה ולשמאל) ה' (בזקיפה שמאל) פניו אליך (הרכנה. שמאל) ויחונך (הרכנה. אמצע). יישא (הרכנה. אמצע) ה' (זקיפה. אמצע) פניו אליך (הרכנה. אמצע) וישם (הרכנה. ימין) לך (הרכנה. שמאל) שלום (הרכנה. אמצע).

אחרי כל ברכה מברכת כוהנים - עונים 'אמן'⁶. בעת אמירת הש"ץ ברכת כוהנים היו האדמו"רים

⁴היום יום' כו בכסלו וס' המנהגים עמ' 30.

⁵4) בהמשך למנהגי ברכת כוהנים, שנקבצו ב'לוח השבוע' דחג השבועות.

⁶5) ספר המנהגים עמ' 12. המקור - בזהר חדש פ' נשא (דף נ טור א), הובא במג"א סי' קכז ג ס"ק ג (אך לא בשו"ע אדה"י שם).

ההרכנה - דלא כמ"ש בסידור צלותא דאברהם (ח"א עמ' שיט, בפי' עמק ברכה) שאין להשתחוות אלא רק להסב פניו ולטענתו ממה שאסור להשתחוות בתפילה במקום שלא תיקנו חכמים (שו"ע אדה"י סי' קיג ס"א), ז"ל שגם ברכת כוהנים של הש"ץ היא עניין בפ"ע ואינה חלק מהתפילה.

⁶6) שם עמ' 13, מסידור אדה"י, בניגוד לדעתו בשו"ע סי' קכז ס"א שצ"ל "כן יהי רצון" (בר"ף, ברמב"ם ובמהרי"ל - שאין עונים מאומה. בשו"ע הב"י - שעונים פ"א 'כן יהי רצון') בסוף כולן או בסוף כל ברכה - פסקי הסידור סי' פב, ובשער הכולל פ"ט אות לו הביא המקור מתשובת רב האי גאון, שהביא מנהג לענות אמן על כל ברכה, אף שמעדיף את מנהג מקומו לענות פעם אחת לבסוף. וזה מתאים לדברי הוהר חדש כבהערה הבאה. (גם בסידור יעב"ץ ח"א עמ' ערב כתב כדעת רבינו בסידורו). וראה בירור הדעות בנושא ב'התקשרות' גיליון תמו עמ' 17.

אלא ש'אמן' זו היא מנהג בלבד, ואין מפסיקין לאומרה בפסד"ז ובכל מקום שאסור להפסיק (ראה כיו"ב ב'עלה ויבוא' דברכת-המוון, בלקוטי שיחות כרך כד עמ' 380).

נשיא הדור מוסר עצמו עבור כל יהודי

בכוח המסירות נפש ניתן לפעול בכל עניין במידה שווה • מכיוון שתשובת הלל לגר היא אמת לאמיתה, מדוע שמאי דחפו באמת הבניין? • למה התפלל משה רבנו דווקא על יהושע ולא על שאר המרגלים? • רבותינו נשיאנו סיכנו עצמם במסירת נפש בעבור כל ישראל • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. שבת זו היא שבת מברכים החדש תמוז, והעניין הנוגע בעיקר אלינו הוא - י"ב תמוז, יום גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והנה, אחד ממפעליו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שגם נקרא על שמו - הוא מוסדות החינוך עבור אחינו בני ישראל הספרדים אשר בצפון אפריקא, וכן ישנם מוסדות עבורם בארץ-ישראל ובעוד מקומות.

לאמיתו של דבר, היתה ההתעסקות בעניין החינוך לספרדים עוד קודם לכן - בחיי אביו אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע - בגרוזיא, וכ"ק מו"ח אדמו"ר היה הפעיל בזה, דהיינו שנטל חלק בהעבודה; אבל אז לא נקראה העבודה על שמו¹.

ואף שמוסדות אלו עוסקים בעניין של חינוך השייך לכל בני ישראל, שהרי המדובר הוא על דבר התחלת הלימוד: חומש, גמרא וכדומה, ולכאורה אין זה נוגע לחב"ד ולנשיאיה דווקא - הרי זוהי שיטתם של נשיאי חב"ד מיום היווסדה, שהתעסקו גם בעניינים השייכים לכלל ישראל, נוסף על עבודתם השייכת לכרם חב"ד.

¹4) ברשימת ההנחה חסרות כאן כמה תיבות (המז"ל).

ב. ולאמיתו של דבר, שני עניינים אלו (היותם נשיאי חב"ד, והתעסקותם בעניינים השייכים לכלל ישראל) - תלויים זה בזה:

ידוע שכל עניין, ואפילו עניין פחות - יש לעשותו מתוך חיות ("מיט אַ חיות און אַ לעבעדיקייט").

אמנם, כדי לפעול בעניין פחות, ובפרט מתוך חיות - יש צורך במסירות-נפש דווקא, כי ללא תנועת המסירות נפש, יכול אדם להיכנס בחשבונות, ולהרהר האם עניין פלוני הוא עניין נעלה השייך אליו, או שזהו עניין פחות, שיכול להיעשות גם על-ידי אחר, וממילא, מדוע מחויב דווקא הוא להתעסק בזה?... וכשעושה חשבונות אלו - הרי גם אם בפועל הוא מתעסק גם בעניין הפחות, אינו עושה זאת מתוך חיות. ורק מצד תנועת המסירות נפש - אין מקום לחשבונות אלו, ואז עוסקים בכל העניינים מתוך חיות.

ותנועה זו של מסירות נפש - היתה אצל רבותינו נשיאינו, וכפי שראינו במוחש, שאצלם היה עניין המסירות נפש והחיות בעניין פחות, באותה מידה כמו בעניין נעלה יותר.

והטעם לזה - כיוון שזהו ענינו של נשיא, כפי שיתבאר לקמן.

מסוימת: בשנת תשי"ז נרשמה בכיוגרפיה הרשמית שלו (בהקדמת לוח 'היום יום') רק הידיעה כי בשנת "תש"א - סיוון - בא לעיר ניו יארק". מאוחר יותר, בשנת תשמ"ג, עם פרסום אגרות הבשורה של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, שנכתבו בכ"ח סיוון, נתפרסם ברכים התאריך המדוייק.

(קטעים מסקירה היסטורית על ההצלה - קובץ כ"ח סיוון עמ' 9 והלאה)

RABBI I. SCHNEERSOHN
OF LUBAWITZ

770 EASTERN PARKWAY
BROOKLYN, N. Y.
SLOcum 6-2919

יוסף יצחק שניאורסאהן
ליובאוויטש

ב"ה, כ"ח סיוון, תש"א
ברוקלין

ידידי עוז, הרה"ג הנכבד
הנודע ל"ם תהלה, מ"כיל
על דבר טוב וו"ה אי"א
מהרד"מ שי"א.

שלום וברכה!

הנני בזה לבשרו אשר בתי מרת
חי' מושקא תחי' ובעלה חתני הרה"ג הרמ"מ שי"א
שניאורסאהן באו היום צלחה לפה, והנני ממחר
לבשרו מזה, ובבקשה למסור בשורה זו לבנו
ידידי מר אשר שי"א.

ידידו הדו"ש ומברכו,

מכתבו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ, מ"ח בסיוון תש"א (נדפס בקובץ כ"ח סיוון עמ' 19), המבשר על בואו של הרבי והרבנית לארה"ב: "הנני בזה לבשרו אשר בתי מרת חיה מושקא תחי' ובעלה חתני הרב הגאון הרב מנחם מענדל שי"א שניאורסאהן באו היום צלחה לפה, והנני ממחר לבשרו מזה, ובבקשה למסור בשורה זו לבנו ידידי מר אשר שי"א."

מוכרח אתה לקיים את המצווה בהידור - קיים את המצווה סתם; אחר כך בא היצר הרע וטוען שיקיים את המצווה באופן שיוצאים על-פי הדחק; וכך מקבל הוא לאט לאט נתינת מקום לומר לו שיעבור על איסור.

ואם כן הוא בכל מצווה פרטית, שעל-ידי זה שמתחילים להקל במצווה נעשית במילא נתינת מקום לעבור על איסור - הרי מכל-שכן במצות אהבת ישראל, שהיא יסוד כל המצוות, כמו שכתוב בירושלמי¹¹: "אמר רבי עקיבא ואהבת לרעך כמוך¹² זה כלל גדול בתורה", שאם מקילים באהבת ישראל, הרי זה גורם נתינת מקום להיפך חס-ושלום.

ה. בעניין אהבת ישראל מסופר בגמרא¹³ על גר ש"בא לפני שמאי, אמר לו . . למדני כל התורה כולה . . על רגל אחת, דחפו באמת הבניין . . בא לפני הלל . . אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד . . ואידך פירושא הוא".

ויש להקשות: כיון שהלל אמר כך - הרי כן הוא באמת לאמיתו, ואם כן, מדוע לא אמר שמאי את אותו הדבר?

אך העניין הוא: בעבודת והנהגת הצדיקים ישנם שני אופני עבודה. ישנה הנהגה של צדיקים כפי שהם לעצמם, הנהגה דקו הגבורות שעניינם העלאה, ואין להם עסק עם גשמיות העולם, כמוכא בליקוטי תורה¹⁴ שקיום המצוות שלהם הוא ברוחניות, וכמו אצל רשב"י בעת שהיה במערה¹⁵.

ג. אודות² מה שכתוב בפרשתנו³ "ויקרא משה להושע בן נון יהושע", איתא בגמרא⁴ שמשו רבינו התפלל "ייה יושיעך מעצת מרגלים".

וצריך להבין: כיוון שהמרגלים "אותה שעה כשרים היו"⁵, והרי גם מוכרח כן, דאם לא כן לא היה משה רבינו מסכים לשולחם (שהרי הדבר היה תלוי במשה, כמו שכתוב⁶ "שלח לך" - "לדעתך") - לשם מה התפלל "ייה יושיעך מעצת מרגלים"? ואם נאמר שאף-על-פי שהיו כשרים, מכל מקום חשש משה שמא יקרה משהו, ומצד זה התפלל עבור יהושע - אינו מובן: מדוע התפלל רק עבור יהושע ולא עבור כולם?

ד. איתא בגמרא⁷: "כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבור עבודה זרה".

בכך מבארת הגמרא כיצד יתכן שיהודי יעבור עבירה? - יהודי, שהוא מבני אברהם יצחק ויעקב, ויש בו נשמה, ש"נשמה שנתת בי טהורה היא, אתה בראתה, אתה יצרתה, אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי"⁸ - איך יתכן שיעבור על ציווי בוראו? והמענה לזה: "כך אומנתו של יצר הרע"; אין זה בבת-אחת, אלא לאט לאט ("ביסלעכווייז")⁹.

במצוות ישנו העניין הידור מצווה, ויכול להיות - כדאיתא בגמרא¹⁰ - אופן שאף שמקיימים אמנם את המצווה, אף-על-פי-כן אין יוצאים ידי חובה. הנה בתחילה מגיע היצר הרע בטענה: מדוע

(2) מכאן עד סוף - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באדיש), ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 320 ואילך. במהדורות זו ניתוספו כמה פרטים מהנחה בלתי מוגה, וגם כמה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
(3) יג, טז.
(4) סוטה לד, ב. הובא בפרש"י עה"פ.
(5) פרש"י שם, ג.
(6) ריש פרשתנו ובפרש"י.
(7) שבת קה, ב. ויש"נ.
(8) נוסח ברכת אלקי נשמה.
(9) ראה גם שיחת ש"פ שלה, מבה"ח תמוז ה'ש"ת ס"ד (תורת מנחם - התוועדות ח"א ריש ע' 106). ויש"נ.
(10) אולי הכוונה לפסחים קה, ב. כתובות טו, סע"ב ואילך. קידושין לא, סע"א ואילך. ריש זבחים. (המו"ל).

מפאריז. גנרל בכיר בצבא צרפת פנה אז אל הרבי בהצעה לשהות, עד יעבור זעם, בטירתו ששכנה מחוץ לעיר. כוונתו של הגנרל - שנמנה עם הידידים - היתה לטובה, אך מסתבר כי הצעתו זו נבעה מן העובדה שהצרפתים עדיין לא יכלו לתאר לעצמם את טירוף הכיבוש הנאצי. אלא שהרבי חזה את הנולד וסירב לקבל הצעה זו. הוא העדיף עליה את הכריחה - מעבר לגבול הכיבוש הנאצי - אל העיר וישי. כמה ימים לפני חג השבועות (ה'ש"ח) עזבו הרבי והרבנית ע"ה את פאריז, באחת הרכבות האחרונות שהצליחו לצאת את העיר. רק לאחר שעלה בידם להבריח את הגבול, תוך סיכון עצמי גדול, הגיעו לעיר וישי בערב חג השבועות.

... בי"ג כסלו תש"א נשלח מכתב מאת אגודת חסידי חב"ד אל הקונסול בניציע ובו "אישור רבנות" עבור הרבי. . כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע עמד בקשר מברקים עם הרבי, כאשר הנמען למברקים בניציע נושא את השם "אברם". באיגרתו אל רבינובין [=ר' אשר, עורך-דין נמרץ מוואשינגטון, בן לאחד מחשובי החסידים שנטל חלק בהצלתו של] שנכתבה יומיים לאחר מכן - ט"ו כסלו - יש התייחסות למכתב שבו "אישור הרבנות", בצירוף בקשה להזמין לחץ מה"סטייט דפארטמנט" על הקונסול כדי שהדברים אכן יפעלו. האיגרת מסתיימת בברכה: "והשם יתברך יעזרנו להיוושע כי יבואו בנותינו וחתנינו יחיו כשורה וצלחה בגשמיות וברוחניות".

באיגרת אחרת מאותו יום כותב כ"ק אדמו"ר הריי"צ: "ועד כמה הדברים יגעים אפשר לראות מזה, כי זה . . איזה חרשים אשר הבטיחו למסור רשיונות להרמ"ש ורעיתו יחיו ועדיין לא בא אל הפועל טוב". בכ"ב כסלו הגיע ר' אשר רבינובין מוואשינגטון לניו-יורק ודיווח לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ על פעילותו להצלת חתנו. את התרשמותו מהתקדמות העניינים סיכם אדמו"ר הריי"צ למחרת, באיגרת מתאריך כ"ג כסלו: "אבל אותי הגה עוד טרם הרגיע הדבר".

הצלה בתוך הצלה

...באגרת שכתבה הרבנית ע"ה - בכ"ו אדר תש"א - מופיעה סוף סוף הידיעה כי הקונסול האמריקאי הבטיח לתת את אשרות הכניסה לארצות-הברית. לכשתתקבלנה אלו - כותבת הרבנית - יוכלו הם לנקוט בצעדים המתאימים לקבלת התעודות. התקווה היתה אפוא, כפי שכותב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע באיגרת מיום ט' ניסן: "בתנו חיה מושקא ובעלה הרב רמ"מ שי' עורם בצרפת, ומקוים שאחר חג הפסח יבואו צלחה לכאן". אכן, בכ' בניסן קיבלו הרבי והרבנית במאסרטי את אשרות הכניסה לארצות-הברית. חלק עיקרי מפעולת ההצלה הבלתי נלאית הוכתר אפוא בהצלחה.

...מסופר שלאחר שהושגו הכרטיסים לספינה שהפלגתה אמורה היתה להיות אחרונה, הגיע פתאום מברק בהול מכ"ק אדמו"ר הריי"צ ובו הוראה מפתיעה לכל יסעו באותה הפלגה. רק מאוחר יותר התברר כי נוסעי אותה ספינה נשבו בידי האיטלקים.

...בי"ז בסיוון עלו הרבי והרבנית על ספינה של הספינה "סורפא פינטא", שהפליגה מליסבון שבפורטוגל בדרך לארצות-הברית. הנסיעה היתה מסוכנת מאוד ורק בחסדי ה' לא נפגעה הספינה מירי הנאצים. מעל ספינת הספינה שלח הרבי מברק לחתנו כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע בו הודיע על עזיבתם את שטח המים הטריטוריאליים של אירופה.

ביום שני, כ"ח בסיוון ה'תש"א, בשעה 10:30 בבוקר, עגנה הספינה בנמל ניו-יורק. מצב בריאותו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ לא איפשר לו לקבל בעצמו את פני בתו וחתנו, אך הוא דאג לשלוח לקראתם משלחת נכבדה ובה חשובי זקני חסידי חב"ד. לא היה קץ לשמחתו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ על כי מאמצי ההצלה נשאו פרי, והוא דאג לשתף בשמחה זו אף את המקורבים אליו, כשהוא מגלה להם מעט מזעיר מתכונותיו של חתנו הנעלה. על פי הוראתו אף יצאו כל תלמידי הישיבה לקבל את פני הרבי והרבנית ע"ה עם בואם לבניין "770".

חגיגת התאריך המצויין את המהפך הנפלא שחל עם בואו של הרבי לארצות-הברית נתאחרה במידה

והיינו, שעבודה זו אינה בשביל הכלל. הצדיקים שהם כאן למטה כמו למעלה - עבורם זהו עניין, אבל בעולם אין לזה מקום. וכמאמר רשב"י¹⁶: "אפשר אדם חורש וזורע תורה מה תהא עליה כו", ומסיימת הגמרא: "הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידם".

ועל דרך זה גם בית שמאי, שעבודתם והנהגתם היא מקו הגבורות, ש"שמאי" הוא מלשון "השם אורחתו"¹⁷, שהכול שקול ומדוד, כמבואר בליקוטי-תורתו¹⁸ - הרי עבורם עצמם היתה זו

שיטתם של נשיאי חב"ד מיום היווסדה, שהתעסקו גם בעניינים השייכים לכלל ישראל, נוסף על עבודתם השייכת לכרם חב"ד

דרך, אבל בעולם אין לזה מקום¹⁹, ולכן אין הלכה כבית שמאי, ויתרה מזו - "בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה"²⁰.

ולכן, כשהגיע הגר לשמאי ואמר "למדני כל התורה כולה על רגל אחת" - הרי מצד הנהגתו של שמאי, שהיתה מצד קו הגבורות, בהבדלה מהעולם, לא היה לזה שום מקום, ו"דחפו באמת הבניין": "אמת הבניין" - פירושה מידה, ומצד המדידה והגבלה של ה"בנין" דשמאי - "דחפו", כיוון ששם אין לזה שום מקום.

אבל בשעה שהגיע להלל, שענינו "בהלו

16 "מיד נשרף" (מהנחה בלתי מוגה).

17 ברכות לה, ב.

18 מו"ק ה, סע"א. וש"נ.

19 שה"ש מח, רע"ג.

20 וכיוון שהנהגה זו מתאימה רק עבור הצדיק עצמו, ואילו העולם אינו יכול לסבול את ההנהגה במידת הגבורה - הרי מובן, שמנהיג הדור צריך להתנהג במידת החסד דווקא, ולהתעסק עם כאו"א, בהתאם למצבו של הדור. ובוה גופא מצינו שני לשונות: "פרנס לפי דורו" או "דור לפי פרנס" (ערכין יז, רע"א), אבל עכ"פ בהכרח שתהי' שייכות ביניהם (מהנחה בלתי מוגה).

21 ברכות לו, רע"ב. וש"נ.

נרו"²¹, חסד²² והמשכה - מצא מקום גם עבורו, ואמר שעל-ידי אהבת ישראל ישנה התורה כולה.

1. וכדאיאת בזהר²³ אודות שלושה צדיקים שכל אחד ואחד מהם היה בדור שהיה שלא כרבעי: נח, אברהם ומשה.

בדורו של נח בשעת המבול - התפלל נח רק עבור עצמו ועבור בני-ביתו, ועל כל הדור לא חשב. רק בשעה שבאו אליו ושאלוהו לשם מה הוא בונה את התיבה - סיפר להם שהקב"ה עומד להביא

מבול על העולם, והוכיחם ("זיי גע'מוסר'ט"). וכיוון שזה היה רק בשעה שבאו אליו, שהרי הוא לא הלך אליהם - נאמר על זה בזהר ביטוי קשה ("א' שווערן ווארט").

אברהם - לא המתין עד שיבואו אליו, אלא "ויקרא שם בשם הוי' א-ל עולם"²⁴, הוא הלך לכולם ופרסם אלקות בעולם. אבל אף-על-פי-כן, במה התבטאה עבודתו - לעשות כולם צדיקים, ואילו עבור אלו שאינם צדיקים - לא ביקש. בשעה שהיתה הגיוריה על סדום, ביקש מהקב"ה "אולי יש גו' צדיקים בתוך העיר"²⁵, שאם יש בה צדיקים לא יחרים את העיר בעבורם, ובשעה שענו לו שאין עשרה צדיקים - אזי "ואברהם שב למקומו"²⁶, ולא היו לו עוד טענות.

אבל הנהגתו של משה, רעיא מהימנא, היתה

21 איוב כט, ג. וראה לקו"ת שם.

22 ולהעיר, שמידת החסד שייכת לעולם, כמ"ש (תהלים פט, ג) "עולם חסד יבנה" (מהנחה בלתי מוגה).

23 ח"א קו, א. וראה שם סז, ב.

24 וראה ד"ה באתי לגני תשי"א ס"ח (תורת מנחם - התוועדות ח"ב ע' 201 ואילך).

25 שם יח, כד.

26 שם, לג.

הצלת הרבי "איש וביתו" מעמק הבכא

**כ"ח סיוון תש"א - תאריך שנודע רק ברבות השנים עם פרסום
איגרת-קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ, שבה הוא מבשר בשמחה על
בואם של חתנו ובתו לאדמת אמריקה, לאחר שניצלו מאימי
מלחמת העולם השנייה**

ירידה לחצי הכדור התחתון

מענייניו המיוחדים של יום שבת קודש זה, כ"ח סיוון - שהוא שבת מברכים חודש תמוז, "חודש הגאולה", בו נגאל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ממאסרו (כידוע ומפורסם), אשר מהעניינים העיקריים בגאולת י"ב י"ג תמוז הוא שעל ידי זה נתאפשר בואו של כ"ק מו"ח אדמו"ר לחצי כדור התחתון, שאז ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני העבודה ד"פוצו מעינותיך חוצה", כנראה בפועל. ועניין זה נתגלה גם ביום כ"ח סיוון (כמה שנים לאחרי זה) - שאז התחילה תנופה חדשה בהעבודה דהפצת המעינות חוצה, על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ביסודו המוסדות המרכזיים "מחנה ישראל", "קה"ת" ו"מרכז לעניני חינוך", ונמשכה העבודה דמוסדות אלו במשך עשר שנותיו האחרונות דכ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין, ומוסיף והולך ואור גם לאחרי הסתלקותו, ובאופן ד"מעלין בקודש". ונקודת ההסברה בזה - על פי הכלל הידוע "ירידה צורך עלייה": כיוון שהביאה לחצי כדור התחתון, גלות אמריקה, היותה ירידה גדולה ביותר [נוסף על הירידה שבשאר הגליות ש"גלתה ליובאוויטש"], הרי מובן, שהכוונה והתכלית בזה היא - העלייה הבאה על ידי זה, עד לעלייה שבאין ערוך (כהתאם להירידה שבאין ערוך), שזוהי ההוספה והחידוש שנעשה בכללות העבודה ד"פוצו מעינותיך חוצה" דווקא בחצי כדור התחתון, באופן נעלה יותר, ועד - שלא בערך.

(משיחת שבת קודש פרשת שלח כ"ח סיוון תשמ"ו. הוספות לליקוטי שיחות חל"ג עמ' 274)

עד כמה הדברים יגיעים..

בכ"ה אייר ה'ש"ת התקיימה בארצות-הברית פגישה בין העורך-דין בוטלער ונציגי ה"סטייט דעפארטמנט". בוטלער ביקשם לשלוח מברק לקונסול בפאריז ולברר את עניין האשרה עבור הרבי כחבר בקבוצת המקורבים שהוגשו עבורם בקשות לאשרות מיוחדות. ...בתחילת חודש סיוון כבשו הנאצים ימ"ש את פאריז, והחלטתו של הרבי היתה נחושה: להתרחק

את עצמו גם עבורם, ונשאר במדבר בשכילם, כמו שכתוב במדרש³³, כמו שנאמר³⁴ "צדקת הוי' עשה ומשפטיו עם ישראל", שמשם רבינו נשאר במדבר כדי לקחת את דור המדבר עמו.

א. על-פי זה יובן הטעם שמשם רבינו התפלל רק עבור יהושע י"ה יושיעך מעצת מרגלים", אף שעל האחרים לא התפלל: בחסידות³⁵ מבואר הטעם שהמרגלים לא רצו להיכנס לארץ-ישראל - מפני שלא רצו להתעסק עם גשמיות העולם. במדבר לא היתה לבני ישראל

באופן אחר. בשעה שחטאו בני ישראל - תבע משה רבינו מהקב"ה שימחל לכל בני ישראל, גם לרשעים, ולא זו בלבד שלא התנהג כמו נח שהתפלל רק עבורו ועבור בני-ביתו, אלא אדרבה - משה רבינו אמר²⁷: "ואם אין - מחני נא מספרך אשר כתבת".

משה רבינו סיכן את עצמו למען בני ישראל. ואף שעל-פי שכל, על-פי טעם ודעת, אין מקום להתפלל עבור חוטא בעגל ובמזיד - סיכן משה רבינו את עצמו, ברצון חזק ומסירות-נפש שלמעלה מטעם ודעת, גם עבורם. ורק הנהגה זו קורא הוזהר

**תובעים מכל אחד ואחד מישראל - שלא לטעון שעניין
פלוגי יכול להיעשות על-ידי אחר, אלא לצאת מכל
החשובות, ולפעול את העניינים הנוגעים לבני ישראל**

שייכות לגשמיות, כיוון שהיה לחם מן השמים, מים מבארה של מרים, ואפילו את הלבושים היו ענני הכבוד מנקים ומגהצים³⁶, ולכן לא רצו לצאת מהמדבר וללכת לארץ-ישראל, ושם לעסוק עם חרישה וזריעה, ועם בני אדם חורשים וזורעים. עבורם עצמם - יתכן שהיה זה טוב³⁷, כמדובר לעיל שישנם צדיקים שהנהגתם היא מצד קו הגבורות; אבל רועה הדור ומנהיגו - כדי למלא את הכוונה ד"ירידה בתחתונים"³⁸, בהכרח שיהיה לו הביטול של הנחת עצמו והתעסקות עם הדור. ולכן לא תמך כלב במרגלים, כיוון שאצל כלב היה הביטול למשה רבינו מנהיג הדור, כמו שכתוב³⁹

(33) במדבר פ"ט, יג.

(34) ברכה לג, כא.

(35) לקו"ת ריש פרשתנו.

(36) עקב ח, ד ובפרש"י.

(37) ולהעיר, שגם הם עצמם נפלו אח"כ ממדריגתם, וכנ"ל

(ס"ד) שכאשר מקילים באהבת ישראל, שהיא יסוד

התורה - ה"ו נתינת מקום לקולא גם בשאר ענינים כו'

(כ"ה בזכרון אחרים - מהנחה בלתי מוגה).

(38) ראה הנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ד ספ"ג. במדבר"ד

פ"י, ג. ו. תניא רפ"ו. ובכ"מ.

(39) פרשתנו יג, ל.

הקדוש²⁸ - "נשמתא דאורייתא"²⁹ - בשם "שלימו כרקא יאות". זוהי הדרך לאחרי מתן-תורה, וזהו סימנו של "רעיא מהימנא".

מנהיג הדור, ובפרט לאחרי מתן-תורה, מסכן את עצמו עבור כל בני ישראל ללא יוצא מן הכלל, בין אם יש לזה מקום בשכל ובין אם לאו. הוא אינו נועל בתיבה את עצמו "ובניו ואשתו ונשי בניו אתו"³⁰, ואילו שאר בני ישראל - "לא בעי רחמי עלייהו", כיוון שהם כו', "ובגין כך איקרון מי המבול על שמיא"³¹.

רועה ישראל מסכן את עצמו ובמסירות-נפשו בפועל עבור דור שהוא אפילו כמו "דור המדבר" שעליהם אמר רבי עקיבא - אף שהיה אוהב ישראל, ואמר "ואהבת לרעך כמוך". זהו כלל גדול בתורה - "ש"אין להם חלק לעולם הבא"³², ואף-על-פי-כן, משה רבינו, הרועה הנאמן, מסכן

(27) תשא לב, לב.

(28) לעיל הע' 23.

(29) זח"ג קנב, א.

(30) זח"ג, ז.

(31) זח"א סז, ב.

(32) סנהדרין קח, ר"ע (במשנה).

"הכול צפוי והרשות נתונה"

הכול צפוי והרשות נתונה ובטוב העולם נידון והכול לפי רוב המעשה (פרק ג משנה טו)

פירוש רבנו עובדיה מברטנורא:

הכול צפוי - כל מה שאדם עושה בחדרי חדרים גלוי לפניו. והרשות נתונה - בידו של אדם לעשות טוב ורע, כדכתיב ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו'. ובטוב העולם נידון - במידת הרחמים, ואף על פי כן אין הכול שווין במידה זו, לפי שהכול לפי רוב המעשה, המרבה במעשים טובים נותנים לו רחמים מרובים וכו'.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

השאלות במשנתנו: א) הדיוק "והרשות נתונה", ולא "הרשות ישנה" וכיוצא בזה. ב) הקשר בין ארבעת המאמרים. ג) ההוראה מזה במילי דחסידותא. ד) הקשר לבעל המאמר - רבי עקיבא. והביאור:

הכול צפוי - מלך מלכי המלכים צופה ומביט בהנהגתו של כל יהודי על כל פרטיו ופרטיו. ובלשון ספר התנאים: "הנהגה ה' ניצב עליו, ומלוא כל הארץ כבודו, ומביט עליו ובוחר כליות ולב אם עובדו כראוי". אי לזאת, על האדם להיות זהיר בכל פרט בהנהגותו, גם בדבר שמקורו במנהג ישראל או שהוא בגדר מילי דחסידותא, מאחר ש"הכול צפוי".

אמנם העובדה שהאדם עומד תמיד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה מעוררת שתי שאלות. הראשונה: לפי זה היה צריך האדם להיות "בטל במציאות", ללא אפשרות להמרות את פיו יתברך; והרי אנו רואים שבכל זאת ישנו עניין הבחירה. השנייה: כשאדם עומד לפני המלך, נחשבת אפילו פגיעה קלה בכבוד המלך למרידה במלכות. והרי ידע איננו בנפשיה אם הנהגתו התמידית מתאימה למי שעומד לפני המלך, ואם-כן, מי יזכה לפניו ברין. ועל השאלה הראשונה אמר "והרשות נתונה". ועל השנייה - "ובטוב העולם נידון".

והרשות נתונה - הרשות שיש לכל אחד ואחד להתנהג לפי בחירתו החופשית נתונה היא לו. כלומר: מאחר שהקב"ה "מלא את כל הארץ ממש בזמן ומקום", הנה בכדי שהאדם יוכל לעשות דבר בכלל, ועל אחת כמה וכמה דבר שהוא נגד רצון העליון, דרושה נתינת כוח מיוחדת על זה מלמעלה. ככתוב "החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים".

ובמילי דחסידותא: כשאדם מתבונן בזה שהקב"ה בכבודו ובעצמו נותן לו בחירה חופשית כדי שיוכל לקיים את הציווי "ובחרת בחיים", הרי הוא מקיים ציווי זה מתוך אהבה ומסירה ונתינה, ועד לאופן של מידת חסידות.

ובטוב העולם נידון - אם כי האדם עומד תמיד לפני המלך, הנה כשמדובר ברין ומשפט הקב"ה דן אותו בחדו ובטוב, לא כפי הדין הראוי לו. כי ברחמי המרובים הרי הוא מוצא כמה לימודי זכות על האדם. ובמילי דחסידותא: על האדם להתנהג כלפי חברו באופן של לפני משורת הדין ולדונו לכף זכות, ועל ידי זה יתנהגו עמו כן מלמעלה.

והכול לפי רוב המעשה - אפשר לו לאדם להרבות ולהגדיל הזכויות של המצוות שמקיים, ולמשל - כשנותן צדקה, יחלק הסכום שנותן לנתינות הרבה, שאז נכפל "היחוד עליון" הנעשה על ידי המצווה פעמים רבות, וכן "יגיע על קניין חזק".

והעניין של "והרשות נתונה" שייך במיוחד לבעל המאמר - רבי עקיבא, שהיה בן גרים, ובגר מודגש העניין של "הרשות נתונה": הגר הרי אינו חייב להתגייר, והרשות בידו אם להתגייר אם לאו.

(משיחות שבת קודש פרשת אמור תשל"ח. שבת פרשת שלח תש"מ. ביאורים לפרקי אבות (א) עמ' 175)

"ויהס כלב את העם אל משה", שמשה הוא בחינת "ונחנו מ"ה"40, ביטול עצמי, ביטול במציאות"41, ולכן כלב - "היתה רוח אחרת עמו"42.

וזהו הטעם שמשה רבינו ביקש עבור יהושע דווקא - כיוון שמשה ידע שיהושע יהיה מנהיג הדור אחריו, שהרי "אלדר ומידד מתנבאים במחנה"43, "משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ"44, וכו' ד"מתנבאים"45, ולכן התפלל עבורו "י"ה יושיעך מעצת מרגלים" אפילו כאשר "כשרים היו", כיוון שמנהיג הדור צריך להתעסק עם כולם.

ח. ועל-פי זה יובן בענייננו, בנוגע ל"אתפשטותא דמשה"46 דדורנו, שהוא - כמו שאר רבותינו נשיאינו - מסר את נפשו עבור בני ישראל, והחיות והמסירות נפש שלו היתה בעניינים פחותים כמו

40 בשלח טז, זח.

41 תו"א יתרו סח, ג. לקו"ת ויקרא ב, א.

42 פירשתנו יד, כד.

43 בהעלותך יא, כז.

44 סנהדרין יז, א. הובא בפרש"י עה"פ שם, כח.

45 ראה בבעה"ט.

46 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

בעניינים נעלים (כנ"ל ס"ב):

אף שעל-פי טעם ודעת אפשר לערוך "חשבון" - שעניין זה יכול להיעשות על-ידי אחרים וממילא אינו מחויב לעשותו בעצמו, וכמו כן אפשר לערוך "חשבון" על-פי שולחן ערוך על איזה עניינים חייבים למסור נפשו, ועל איזה עניינים אין חייבים בזה, ובמילא אסור למסור נפשו עליהם - אף-על-פי-כן, היתה הנהגתם של הנשיאים שלא להיכנס בחשבונות כלל, דכיוון שהם מסורים לגמרי לבני ישראל, עד לאופן ד"ואם אין מחני נא גו" - מה מקום כאן לכל החשבונות ("וואָס גייט דאָ אָן די אַלע חשבונות")!...

ועל דרך זה תובעים גם מכל אחד ואחד מישראל - שלא להתחשב בעצמו ("זיך רעכענען מיט זיך") ולטעון שעניין פלוני יכול להיעשות על-ידי אחר, אלא עליו לצאת מכל החשבונות, ולפעול את העניינים הנוגעים לבני ישראל, בהתאם להוראותיו של ה"אתפשטותא דמשה" דדורנו, שמניח את עצמו לגמרי עבור בני ישראל"47.

(מהתועודות שבת קודש פרשת שלח ה"תשט"ו. 'תורת' מנחם - התועודות ה'תשט"ו (יד), חלק ב, עמ' 154-160)

47 חסר סיום השיחה בענין י"ב תמוז (המ"ל).

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

כניסת כל ישראל לגאולה

רוצים את הגאולה בגשמיית

התוכן דפשוטות הכתובים - "והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש", כניסה לארץ ישראל בפשטות ובפועל, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו. אמנם העבודה הקשורה עם ארץ ישראל הרוחנית - עבודה נעלית היא, אבל אף-על-פי-כן, אין להסתפק בכך ח"ו, יש לדעת שהעבודה הקשורה עם ארץ ישראל הרוחנית היא הכנה לקראת הכניסה לארץ ישראל כפשוטה, בפועל ממש. וכמו כן בנוגע לעניין הגאולה - שאין להסתפק בגאולה רוחנית בלבד, אלא העיקר הוא - גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש. וכידוע הסיפור שכאשר אדמו"ר הצמח צדק אמר בקשר להדפסת ה"ליקוטי-תורה" שזהו עניין של גאולה - השיב בנו ומלא מקומו, נשיא ישראל שצריכים ורוצים את הגאולה כפשוטה! הדפסת ה"ליקוטי-תורה" היא אמנם עניין נעלה ביותר, עד לתכלית העילוי - "ידעתי הייתיו", אבל אף על פי כן, תכלית הכוונה היא - "טובה הארץ מאד מאד", "ארץ זבת חלב ודבש" כפשוטה. וכל זה יהיה כאמור, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, שאז יצאו כל בני ישראל מהגלות ויכנסו לארץ ישראל הגשמיית, "ארץ זבת חלב ודבש", ארץ שבה חורשים וזורעים כו', - אלא שבני ישראל עצמם לא יצטרכו להתייגע בכל עניינים אלו, כמו שכתוב "ועמדו רים ורעו צאנכם ובני נכר איכריכם וגו'", ואילו בני ישראל יקבלו את הכול מן המוכן.

לא יישאר אף יהודי בגלות - כפשוטו

עוד מעלה בכניסה לארץ בגאולה האמיתית והשלימה - בנוגע לשלימות העם, שכל בני ישראל ממש יכנסו לארץ, כולל - מתי מדבר, שגם הם יכנסו לארץ, ביחד עם משה רבינו: דור המדבר - לא זכה להיכנס לארץ, ונשארו כולם במדבר, ולא נשאר מהם "כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון" שהם "חיו מן האנשים ההם", כולל הפירוש - ש"נטלו חלקם של מרגלים בארץ וקמו תחתיהם לחיים", ואילו כל השאר - נשארו במדבר. [...] וזהו דבר פלא - שלא שמים לב אודותיו: בדרך כלל מבואר שהגאולה העתידה תהיה "כימי צאתך מארץ מצרים" היינו, שאפילו יהודי אחד לא יישאר בגלות, כפי שהיה ביציאת מצרים, שאפילו יהודי אחד לא נשאר בארץ מצרים (מה שאין כן בשאר הגאולות שביניהם כו'). אמנם, תכלית היציאה ממצרים היא - לא רק "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו'", כי אם "והבאתי אתכם אל הארץ", ומכיוון שעניין זה לא היה בשלימותו בגאולה דיציאת מצרים - שהרי ששים ריבוא בני ישראל שיצאו ממצרים נשארו במדבר ולא זכו להיכנס לארץ - ויושלם רק בכניסה לארץ שתהיה בגאולה האמיתית והשלימה, נמצא, שאמיתית ושלימות הגאולה דכל בני ישראל (שאפילו יהודי אחד לא נשאר כו') היא - בגאולה העתידה.

(קטעים מהתוועדות ליל י"ב בסיוון ה'תשד"מ. 'תורת' מנחם - התוועדות תשד"מ ח"ג עמ' 1974 ואילך)

ולמה ה' מביא אתנו אל הארץ הזאת... נשינו וטפנו יהיו לבז (יד,ג)

"טפנו" - רומז לאדם שהוא 'קטן' ודל בידיעת התורה. אצל אדם כזה מושקע חלק חשוב מכוונותיו במילי דעלמא, ולא עוד, אלא שגם כשהוא עוסק בתורה ובעבודה, מעורבות בזה לפעמים פניות אישיות, והלימוד הוא ללא שימת לב והיגיעה הדרושה. זהו שאמרו (לקח-טוב בראשית מז,ב, וראה פסחים י,ב) שהתינוק מפרר יותר ממה שאוכל, כלומר: תורתו 'מתפררת' ונשכחת יותר ממה ש'נאכל' ונקלט. זהו "טפנו יהיו לבז": המרגלים חששו שאם ייכנסו בני-ישראל לארץ, תהיה מלאכתם קבע ותורתם עראי, בחינת 'טף', ותורתם תהיה לבז.

על זה השיב הקב"ה (פסוק לא): "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה והבאתי אותם וידעו את הארץ" - כשאדם עסוק בענייני העולם במשך חלק חשוב של היום, ובכל-זאת הוא קובע עיתים לתורה - הדבר יקר בעיני ה' יותר מאשר עסק התורה של אדם שאין לו מניעות וניסיונות כלל.

(לקוטי שיחות כרך יג עמ' 196)

אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך עמד עליהם (יד,ד)

"עין בעין נראה אתה ה'" - בני-ישראל ראו גילוי אלוקות, כיצד "אין עוד מלבדו", "ועננך עומד עליהם" - אף ה'ענן' והחושך המעלים והמסתיר הוא בעצם "עננך", שהרי ממך הכול.

(לקוטי תורה במדבר עמ' ל)

סלחתי כדברייך (יד,כ)

"סלחתי" - הסליחה והמחילה באה מלמעלה, "כדברייך" - עלי-פי אופן התשובה, כפי שהכין האדם את ליבו בתשובה ובחרטה מעומק הלב. זהו שאנו אומרים בתפילת שמונה-עשרה "חנן המרבה לסלוח" - שיש דרגות רבות בסליחה, לכל אחד ואחד לפי דרגת התשובה שלו.

(לקוטי תורה דברים עמ' עב)

הננו ועלינו אל המקום אשר אמר ה' (יד,ז)

המרגלים כפרו ביכולת ה' לכבוש את ל"א מלכי כנען, כפי שאמרו "כי חזק הוא ממנו". מנין אפוא חזרה לישראל האמונה ביכולת ה', והרי לא הראה להם משה רבנו שום אות ומופת על זה, רק אמר שקצף ה' עליהם ונשבע שלא להביאם אל הארץ.

אלא יהודים הם מאמינים בני מאמינים, והאמונה נובעת מהנפש האלוקית שבכל יהודי. באו המרגלים וגרמו לכך שיצר הרע התגבר על אור קדושת הנפש האלוקית, ולכן כפרו ביכולת ה'. אולם מיד כשקצף ה' והרעים עליהם בדברים קשים ("עד מתי לעדה הרעה הזאת וגו' במדבר הזה יפלו פגריכם וגו'") - נשבר ליכם בקרבם ("ויתאלכו העם מאוד"), וכתוצאה מכך נכנע יצר הרע ונתגלתה האמונה הטבעית והעצמית.

(תניא פרק כט)

פרשת שלח

שלח לך (יג,ב)

לדעתך (רש"י)

הלוא הקב"ה הבטיח לבני־ישראל שיכבשו את הארץ ויירשוה, ואס־כן מובן מאליו שגם ללא שילוח המרגלים, היו בני־ישראל מנצחים במלחמה זו. בכל זאת שלח משה את המרגלים, כדי לברר כיצד נוח יותר לכבוש את הארץ, שכן "אין סומכין על הנס", ויש לעשות 'כלי' בדרך הטבע. וכסיפור הידוע עם אדמו"ר הזקן, שבהיותו במאסר נסע פעם בסירה ורצה לקדש את הלבנה, וביקש מהפקיד הממונה עליו לעצור את הספינה. כאשר הלה סירב, נעצרה הסירה מעצמה. לאחר זמן־מה המשיכה בדרך, ואז חזר הרבי על בקשתו, והפעם הסכים הפקיד והרבי קידש את הלבנה. הרי שהרבי לא רצה לקיים את המצווה על־ידי עצירת הסירה באופן ניסי, אלא דווקא על־ידי שהפקיד יעצור את הסירה בדרך הטבע.

(לקוטי שיחות כרך יג עמ' 40)

* * *

לכל יהודי ניתנה שליחות אלוקית 'לכבוש' את חלקו בעולם ולעשות ממנו 'ארץ־ישראל'. שליחות זו צריכה להיות 'לדעתך': השליח חייב להשתמש בשכלו ולחפש ולמצוא את הדרכים הטובות והמתאימות ביותר לקיום השליחות, להעריך את המצב הפרטי ולמצוא את המילים המתאימות איך לדבר עם הזולת וכיוצא בזה.

וכפי שמופך על הרבי הריי"צ, שפעם הטיל שליחות מסוימת על אחד החסידים, והלה התחיל לשאול פרטים ופרטי־פרטים איך לקיימה בפועל. לאחרי שיצא החסיד מה'יחידות' אמר הרבי, שהלה מתנהג כמו בן יחיד מפונק, ואומר "שאוני והטילוני אל הים"...

(שיחת ש"פ שלח תשמ"ח, התוועדות תשמ"ח ח"ג עמ' 512)

כי חזק הוא ממונו (יג,לא)

כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו משם (סוטה לה)

כיצד באו המרגלים לידי טעות כזאת, שכביכול אין הקב"ה יכול להתגבר על עמי כנען? אלא המרגלים סברו שהואיל והקב"ה נתן כוח לסטרא־אחרא לעמוד נגד הקדושה, הרי כאשר היא בתוקפה, אין הקב"ה בעצמו יכול כביכול לנצחה.

טעותם זו נבעה מכך, שהם חשבו שחיות האלוקית שמחיה את ה'קליפות' מתלבשת בפנימיותן, כהתלבשות הנפש בגוף. לכן אמרו "כי חזק הוא ממנו", שכן החיות 'נתפסת' ב'קליפות' ומושפעת מהם, כשם שהנפש 'נתפסת' בגוף ומושפעת מאירועי הגוף.

על זה ענו יהושע וכלב (לקמן יד) "סר צילם מעליהם". כלומר, החיות האלוקית המחיה את ה'קליפות' אינה אלא בבחינת 'צל' ומקיף עליהן, ואינה מתלבשת בהן בפנימיות, ולכן אין מי שמעכב ביד ה' מלהסתלק מעליהן.

(דרך מצוותיך עמ' קפא)

השל"ה -

בעל שני לוחות הברית

שמו של רבי ישעיהו הלוי הורוויץ, בעל השל"ה, מוזכר על־ידי נשיאי חב"ד בכבוד רב • האם היה מקובל ועבור מי נכתב "סידור השל"ה" • התייחסות מיוחדת שמורה לו בשיחותיו של הרבי

והרבי ממשיך:

וגם זה נכלל בלשון "רו"ל" [=רבותינו זכרונם לברכה], ובפרט שדברי השל"ה הובאו בכמה מקומות לפסקי־זין (והגון אברהם מתחיל חיבורו לשולחן־ערוך אורח־חיים בדברי השל"ה) ועל פי מה שכתב אדמו"ר הזקן (הלכות תלמוד תורה פרק ב' סעיף א) דבריו בתוקף דדבר משנה.

הבהרה זו נכתבה לראשונה על ידי הרבי כמענה להרה"ח ר' מיכאל אהרן שי' זליגסון. כאשר חזר שיחה בבית־כנסת וציטט את המילים "אמרו רו"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם", נשאל למקור הדברים, וכיצד שייך להתבטא כך "רו"ל" כשמדובר באחרונים.

הוא כתב על כך לרבי, והתשובה שקיבל נכללה אחר־כך בהערה האמורה (השווה 'האר עינינו בתורתך' עמ' רכח).

אמרות בשם השל"ה

כתב השל"ה (יג,א) "שמי שאינו יכול ללמוד יאמר את שמות החומשים והפרשיות, ספרי תנ"ך ומסכתות הש"ס".

אבל תורת חסידות חב"ד פעלה - אומר הרבי בהתוועדות י"ט כסלו תשט"ז (תורת מנחם כרך טו עמ' 270) - שלא מסתפקים באמירת אותיות, על־

"לא שמעתי את הרבי [=הריי"צ] מדויק בתואר 'הקדוש' ביחס להשל"ה" - סיפר הרבי בימי ה"שבעה" לאחר יו"ד שבט תש"י (תורת מנחם) כרך א' עמ' 8), והוסיף:

כסיפור הרבי - מהוריי"צ - שאדמו"ר הזקן היה "הודי של של"ה" התפלל בסידור השל"ה, בכוננת השל"ה, לא הוסיף את המלה "הקדוש".

אולם הרבי עצמו (ראה לדוגמא תורת מנחם התוועדות תשמ"ג ח"ב עמ' 942) אכן השתמש בכיטוי 'השל"ה הקדוש'.

תוקף לדבריו כדבר משנה

פעמים אין־ספור מובא בתורת החסידות מאמר חז"ל "ושכנתי בתוכם - בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל". היכן מצוי מאמר חז"ל זה? אומר הרבי (לקוטי שיחות כרך כו עמ' 173 הערה 45) נאמר כדלהלן:

ואמרו רבותינו זכרונם לברכה בתוכו לא נאמר אלא בתוכם - כן הוא לשון אדמו"ר הזקן ב'לקוטי תורה' נשא כ, סוף־עמוד ב'. ולעת־עמה מצאתיו בשל"ה (תרומה שכה, ב. שכו, ב. ועוד [=שער האותיות אות ל]). ולפני זה - בראשית חכמה שער האהבה פ"ו [=קרבן לתחילתו דיבור־המתחיל ושני הפסוקים]. אלשיך על הפסוק תרומה כה, ח".

דרך השבעת שמות, אלא יש צורך ב"חוד נפלא" בין השכל של הפשוט שכפשוטים עם רזין דרוזין דאורייתא.

אמנם, מדברי השל"ה יש ללמוד - מסביר הרבי בשיחת ש"פ חיי שרה תשי"ט (תו"מ כרך כד עמ' 207) - שגם שם של פרשה הוא בדיוק! כמו-כן, אחד ממאמריו המפורסמים, שהרבה הרבי לציטט בשיחות בקשר לפרשיות התורה, ואף מבוססות עליו: "המועדים של כל השנה כו' בכולן יש שייכות לאותן הפרשות שחלות בהן".

אמרות נוספות בשם השל"ה מובאות בשיחותיו של הרבי. לדוגמה:

"אדם" מלשון "אדמה לעליון", שהוזכר על ידי הרבי פעמים רבות. וכן: "התורה מדברת בעליונים ורומזת בתחתונים", ועוד.

מאז החל הרבי את דרכו ושיטתו הייחודית בפירוש רש"י (בתשכ"ה), ביסס זאת על דברי השל"ה - שבפירוש רש"י לתורה יש עניינים מופלאים. עניין זה שב ונזכר בשיחות פעמים רבות.

ופעם אחת (תורת מנחם כרך חי עמ' 316) הזכיר את אמרת השל"ה: "יין ישן עולה [=בגימטריה] ת"ל וכו'".

פעמים רבות הביא הרבי את הכלל שהדרשה ד"אל תקרי" איננה שוללת את הקרי הקודם (תורת מנחם כרך חי עמ' 274).

לא פעם הזכיר את דברי השל"ה ש"כל ימי חודש ניסן הם בבחינת ראש חודש".

בהתוועדות, יום שמחת תורה תשי"ט (תו"מ' חכ"ד עמ' 162-161), ציטט הרבי את דברי השל"ה (בהקדמה יד, א) לגבי חכמתו של אדם הראשון והשמות שנתן לברואים:

בידיעת התחתונים ידע סוד המרכבות העליונות, כי כל נברא מטה יש לו שורש למעלה... וזאת היתה חכמה נפלאה, כי השיג מקור ושורש כל דבר וכנהו בשם ההוא והוא שמו ודאי.

באחת הסעודות, כאשר נסבה השיחה על "תיקון ליל שבועות" (המלך במסיבו' כרך ב' עמ' קג ואילך), אמר הרבי:

כללות הענין נזכר בספר הזהר, אך הסדר והפרטים מובאים בשל"ה...

שאל הרש"ג: השל"ה היה מקובל?

הרבי השיב בחיוב: כן, הוא היה מקובל.

השל"ה בתורת החסידות

בפגישתו בשנת תשכ"א (תורת מנחם כרך ל' עמ' 326) עם האדמו"ר מ"תולדות אהרן" וצ"ל שאל האורח: מי הוא זה שיכול להגיע למדרגות כאלו השייכות לכוונות האריז"ל?!

השיב הרבי: "אם כן - עבור מי נדפס סידור השל"ה...?! בוודאי לא בשביל אותם יחידים-סגולה שהיה להם ה"כתב"; הציווי להדפיס היה בשביל "כולי עלמא".

והרבי המשיך:

צריך לידע אפוא ש"לא בשמים היא", ולכל אחד ואחד שייך הלימוד בעניינים אלו, ובפרט לאחר שנתבארו הדברים על-ידי הבעל-שם-טוב ותלמידיו באריכות הביאורים, על-ידי משלים ודוגמאות וכו', וכבר נדפסו בספרים, וצריך רק ללמוד ולענין בהם.

פעם אחרת, בשיחה עם האדמו"ר מבעלז שליט"א בשנת תשל"ג (בצל החכמה' עמ' 31), דיבר הרבי על חשיבות לימוד מסודר של תורת החסידות.

שאל האדמו"ר מבעלז: הרי אפשר לקחת זאת מהשל"ה הקדוש. הגיב הרבי לדבריו:

את השל"ה לא כולם לומדים, רק חלק מהצעירים, וגם הם לומדים זאת - לא בתור סדר לימוד, כי אם בתור הוספה. מה שאין-כן לימוד החסידות צריך לכלול ב"תוכנית הלימודים" מיד בתחילת גיל החינוך - בגיל שש!

ובתשובה שניתנה יהודי שביקש להוסיף על לימוד התנאי לימוד שלא מספרי חב"ד (במובן המצומצם) אבל שייך לזה - כתב הרבי (אגרות-קודש' כרך כ עמ' רמח): "לימוד בספר של"ה (ומובן שלא דוקא על הסדר ויכול לדלג וכיוצא בזה)".

המתחבר בחר בשם הספר

פעם פנה משהו בשאלה לרבי, שמצא ספרי דא"ח שעליהם נכתב בשער "כתבי קודש", ולכאורה, מכיוון שספרי תנ"ך נקראים בתואר זה,

האם מותר להכתיר ספרים נוספים בשמות אלו. בתשובה כתב לו הרבי (כ"ד ניסן תשי"ג - 'אגרות-קודש' כרך ז' עמ' רכז):

ולפלא שאינו יודע אשר כמה וכמה ספרים נקראו בשמות כגון הנ"ל והם: משנה תורה להרמב"ם, תורת משה להרב משה אלשיך, שני לוחות הברית להשל"ה... ועל-פי שלושה עדים יקום דבר. אולם בנושא זה עצמו יתבטא הרבי שנים לאחר מכן (ש"פ בשלח תשמ"ג - תו"מ תשמ"ג ח"ב עמ' 942):

שם זה ("משנה תורה") הוא שם שבחר הרמב"ם לספרו, אף שלפועל לא נתקבל (כל כך) בתפוצות ישראל, ולפועל הוא נקרא בשם "יד החזקה".

ובדומה לידוע אודות השל"ה הקדוש שקרא לספרו בשם "שני לוחות הברית" - ובפועל ממש, לא נתקבל שם זה, אלא נקרא השם "של"ה" בלבד. עד שישנם כאלו שאינם יודעים אפילו מהו הראשי-תיבות ד"של"ה", אבל לאיך - הרי שם זה ניתן ע"י השל"ה הקדוש.

באותו עניין שלל הרבי אמרה מסוימת, שכאלו זה היה בתור עונש (מלמעלה) שהשמות "משנה תורה", "שני לוחות הברית" ו"תורת משה" (אלשיך) לא נתפרסמו (ראה 'התוועדות תשמ"ח' כרך ב' עמ' 256 והשווה להמלך במסיבו' כרך א' עמ' קסה: לא עלתה בידם כו').

סידור השל"ה

בהתייחסות לאמירת "לזמן" בברכת שהחינו, כתב הרבי בשנת תשי"ג ('אגרות-קודש' כרך ז' עמ' רכח):

במה שמעיר בעניין "לזמן" שכתבתי שכן הוא בסידור השל"ה, ובדפוס שלו מצא נקוד בפת"ח. הנה צוואתו היתה להוצאה הראשונה, כי אח[ר] כ[ך] ה[י]ת[ה] תלוי בהמדפיסים, ששינו כמה עניינים בהתפילות עצמם, ונקרא סדור של"ה רק ע[ל] ש[ם] הפירוש, ובפרט בעניין שלא ידעו שיש כאן דיוק.

וראה לעניין זה גם יגריל תורה נ.י. שנה ח' עמ' קלז בדברי הגר"י לנדא וצ"ל.

[באותו "סידור השל"ה" יש דינים מלוקטים, ועליו המליץ הרבי בין השאר, כאשר ביקש להנהיג

בבתי-כנסת לימוד דינים יום-יומיים ('אגרות-קודש' כרך ח' עמ' כה)].

בליל ב' דחג הפסח תשי"ג (תורת מנחם כרך ח, עמ' 83) ציטט הרבי את הנאמר בסידור השל"ה בהגדה של פסח, שיש לומר "לשנה הבאה בירושלים" ג' פעמים שמהווים חזקה. אך אדמו"ר הזקן לא הכניס זאת בסידורו, משום שסבור שאין צורך בעניין של חזקה, וגם לולי החזקה יש בכוחו ובבעלותו של יהודי לומר ולפעול שיהיה "לשנה הבאה בירושלים".

בהזדמנות מסוימת (ליקוטי שיחות' כרך כז, עמ' 171 הערה 23) ציטט הרבי את הנאמר בשל"ה (שער האותיות סוף אות א - סא ריש עמוד א), בקשר לברכה על קידוש השם:

ואין לומר כי אין לברך ברכת קידוש השם כי אולי יחזיר המעליל ויפטרנו כו' דאטו אם יעשה לו הקב"ה נס וינצל כו' לא קיים מצות ונקדשתי [2] - כי תכף כשסמר גופו להריגה קידש השם בתוך בני ישראל.

[בדברים אלו שלל השל"ה את דברי הריקאנטי. ובשיחת הרבי עם הרב יצחק ידידיה פרנקל, רבה של תל-אביב, בשנת תשמ"מ, נסבה השיחה על עניין זה - ראה 'רישומה של שנה' תשמ"מ עמ' 215-214, 'בצל החכמה' עמ' 282. ועוד].

התפילה לגאולה מתקבלת

בהתוועדות שבת פרשת וארא תשמ"מ (תורת מנחם התוועדות תשמ"מ כרך ב' עמ' 782) דיבר הרבי בחריפות על אלו המבקשים "לקנטר" וטוענים כיצד אומרים מדי יום בנוסח התפילה "את צמח דוד עבדך..." כאשר כבר עברו 1900 שנה - ועדיין לא נושענו. השאלה - אמר הרבי - מוכתרת בשל"ה, ותשובתה בצידה שהתפילה פועלת את העניין ברוחניות, אך הם מצטטים דברי השל"ה ומשמיטים את התשובה...

לגבי לשון אדמו"ר הזקן בהקדמתו לתניא "מפי ספרים ומפי סופרים" מציין הרבי במכתב (הנרפס ב'לקוטי ביאורים' להר' יהושע קארף מהדורת תשל"ד עמ' תקכ. מהדורת תשמ"מ עמ' תקלו):

הלשון האמור נמצא גם כן ב"עבודת הקודש" לרמ"ק גבאי ח"ד פ"א, ובשל"ה איזה פעמים.